

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачеве). Мукачеве : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

*Recommended for distribution via the Internet
Academic Council of Mukachevo State University
(Minutes № 18 of May 10, 2022)*

C 11

Professional personality formation in the post COVID space: a collection of abstracts based on reports of the International Scientific and Practical Conference materials (May 12-13, 2022, Mukachevo). Mukachevo: MSU Publishing House, 2022. 199 p

The collection presents abstracts on the reports of the International scientific-practical conference materials «Professional personality formation in the post-COVID space». The participants of the conference considered the problems of formation of the professional personality in the post-COVID space in order to develop recommendations and implement a comprehensive scientific approach to improving the social and adaptive competencies of the individual in the professional sphere; dissemination of applied research in the psychological and pedagogical sphere; study of the peculiarities of the formation and development of professionally significant personal qualities.

The publication is intended for scientists, teachers, professors, graduate students and students engaged in research work.

Editorial board:

Scherban T.D. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Chairman);

Hoblyk V.V. – Doctor of Economic sciences, Professor;

Telychko N.V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;

Kornienko I.O. – Doctor of Psychological Sciences, Professor;

Bretsko II. – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor;

Voronova O.Yu. – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor;

Kravchenko T.M. – Doctor of Philosophy;

Buchmei I.I. – Leading specialist of the Department of Psychology.

The authors of the publication are responsible for the accuracy of facts, proper names, quotations, figures and other information.

© Mukachevo State University, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСОНОГЕНЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ: СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	9
Барчі Б. В., Васько А. І. Мотивація навчальної діяльності шляхом використання Інтерактивних технологій.....	9
Барчі Б. В., Прокоп М.С. Професійне самовиховання майбутніх фахівців.....	11
Барчі Б. В., Югас О.М. Психологічні особливості професійного спілкування філолога.....	13
Барчій М.С., Воронова О.Ю. Пензелик В.С. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти.....	15
Барчій М.С., Попович А.М. Формування позитивної мотивації учіння молодших школярів в умовах дистанційного навчання.....	17
Барчій М.С., Ямчук Т.Ю. Творча активність людей похилого віку.....	19
Боднар Г.І. Сценічна витривалість та хвилювання під час художнього виконання творів.....	21
Бохонкова Ю. О. Використання особистістю випереджальної стратегії поведінки в сучасних реаліях.....	24
Брецько І.І., Буртин М.І., Бучмей І.І. Вплив стосунків у сім'ї на агресивність у дітей.....	26
Брецько І.І., Бучмей І.І., Козловська Н.В. Соціальна ситуація розвитку в студентському віці.....	28
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тігор М.П. Соціально-психологічна характеристика підлітків, як вікової категорії.....	29
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тороній Д.І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності.....	31
Брецько І. І., Бучмей І.І., Цип'яшук А.А. Вплив сімейної депривації на особливості уявлень про майбутнє сімейне життя підлітків.....	33
Брецько І.І., Бучмей І.І., Чекан Н.В. Психологічні напрями становлення економічної ідентичності в ранній юності.....	34
Бугайова Н.М., Бугайова О.О. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у закладах вищої освіти.....	36
Воронова О.Ю. Рефлексія як механізм саморегуляції особистості.....	38
Воронова О.Ю., Барчій М.С., Туріна Л.Ф. Особливості впливу рефлексії на пізнавальну активність юнаків.....	40
Гошовський Я.О., Гошовська Д.Т. Особливості родинних зв'язків та шлюбно-сімейних стосунків у сім'ях заробітчан.....	43
Іванюк О.С., Мельник Ю.В. Дослідження духовних цінностей осіб юнацького віку.....	45
Кикоть С.М., Алмашій І.І. Екологопсихологічна модель у формуванні екологічної культури студентської молоді.....	46
Коломієць Л. І. , Литвак Т. Г. . Інноваційний потенціал осіб юнацького віку.....	48
Kostiu S. Manipulation in the context of socio-psychological adaptation of the individual.....	50
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти формування світогляду молодших школярів.....	52
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти емоційного розвитку дітей.....	54
Котубей В.Ф., Томинець М.П. Духовний аспект становлення особистості.....	55

спілкування та індивідуальним особливостям здобувача освіти та філолога, постійно підтримувати зворотний зв'язок у спілкуванні [3, с. 212].

До професійного профілю сучасного успішного філолога, крім класичних складових, К.Пасько відносить: глибокі знання понятійного апарату, предметної сфери; організаторські здібності; творчі здібності; управлінські вміння; вміння захопити аудиторію; вміння поставити себе на місце слухача та переконувати, ораторські вміння; вміння вести переговори; акторські здібності; вміння чітко пояснити суть понять. Філологу необхідні цілеспрямованість, гнучкість мислення та поведінки, здатність до самонавчання та самоаналізу, висока працездатність та ін. В першу чергу варто розвивати навички ефективного спілкування [2, с.76].

Сутність процесу психологічного зворотного зв'язку полягає в необхідності суб'єктів виробити єдині знакову систему і розуміння питань у спілкуванні. Людина отримує інформацію й інтерпретує її певним чином. Слушно зауважують І.Козубовська і М.Постолук, що це залежить від інформації, індивідуального досвіду, знань людини, загального рівня розвитку. Люди можуть по-різному сприйняти одне повідомлення, дати протилежні оцінки одному явищу [1, с.90]. Тому продуктивне спілкування супроводжується уточненнями, психологічними стимулами позитивного чи негативного характеру, без них – контакт порушений.

Література

1. Козубовська І. В., Постолук М. І. Деякі особливості професійного педагогічного спілкування Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 36. С. 88-91.
2. Пасько К. Ефективність спілкування як умова продуктивної професійної діяльності педагога. Вища освіта України. 2017. № 1. С. 72-76.
3. Стонога А. О. Професійне педагогічне спілкування у системі навчально-професійної взаємодії. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2017. № 1(2). С. 211-216.

УДК [378.147:37.011.3-057.87:17.022.1]:305

БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. ПЕНЗЕЛИК В.С.

Мукачівський державний університет

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гендерні ідеали в сучасному суспільстві – це певні ідеалізовані уявлення щодо призначення та поведінки чоловіків і жінок. Процес формування гендерної ідентичності та прийняття гендерних цінностей відбувається згідно з існуючими в суспільстві гендерними ідеалами. Рання юність – це віковий період, коли утверджується світогляд, критично переосмислюються цінності, орієнтації, установки, в тому числі відбувається становлення емпатійності, професійного самовизначення тощо. Дана тема хвилює багатьох сучасних

вчених та дослідників, які вбачають у зміні гендерних ролей, також і відмінності представників двох статей в сфері цінностей.

Проблематикою особливостей формування й актуалізацій цінностей, ціннісних орієнтацій у ранньому юнацькому віці займалися зарубіжні (Г.Оллпорт, Л. Колберг, В. Франкл та ін.), вітчизняні (Б. Братусь, Л.Виготський, М. Гінсбург, Л. Божович, Д. Леонтьєв, В. Столін, Г. Костюк, Т. Титаренко, О. Моляко, Н. Чепелева та ін.) вчені. Інтерес дослідників до ціннісних орієнтацій цього вікового періоду зумовлений насамперед тим, що ранній юнацький вік найбільш сенситивний до соціальних перетворень.

Поняття гендеру як соціально-психологічної статі людини, що визначається двома сферами детермінант (сукупність соціальних очікувань до гендерних ролей, норм стереотипів та особистісні уявлення людини про те, ким вона є), досліджувалося зарубіжними (С. Бем, А. Ватерман, К. Джаклін, І. Гофман, Е. Маккобі, Дж. Марсія, Г. Таджфел, Дж. Тернер, Ш. Берн та ін.), вітчизняними (Т. Бендас, О. Здравомислова, В. Каган, І. Кльоцина, І. Кон, А. Тьомкіна, Л. Ожигова, А. Чекаліна, Т. Говорун, П. Горностай, О. Кікінеджи, Л. Карамушка, М. Ткаліч та ін.) вченими.

Саме в юнацькому віці відбувається становлення гендерної ідентичності. На думку вчених, формування гендерної ідентичності відбувається під впливом соціального та культурного середовища, що транслюють певні вимоги до особистості як до представника певної статі. Соціум репрезентує юнакам різноманітні системи цінностей, які трансформуються в систему їхніх особистісних, завдяки чому здійснюється вибір стратегії поведінки, конструювання особистісного життєвого простору, відкриття власного культурного «Я», «Я – концепції».

Мета дослідження полягала у з'ясуванні відмінностей між гендерною приналежністю та ціннісними орієнтаціями студентської молоді. Для досягнення мети дослідження використано наступні психодіагностичні методики: методика «Маскулінність-Фемінність» (С. Бем), методика виявлення ціннісних орієнтацій (М. Рокіч), методика діагностики реальної структури ціннісних орієнтацій особистості (С.С.Бубнова). Вибірка дослідження – здобувачі вищої освіти в кількості 30 осіб: 19 осіб жіночої та 11 осіб чоловічої статі.

Аналізуючи результати за методикою С. Бем «Маскулінність – Фемінність» для визначення гендерної приналежності було отримано наступні показники: жіноча частина групи складає 53% загальної кількості осіб, з них 43% є фемінно спрямованими, 3% є андрогенними, та 7% дівчат є маскулінно спрямованими. Оскільки показники андрогінії незначні (3%), то у дослідженні вони не враховуватимуться. Не дивлячись на те, що 7% групи дівчат є маскулінно спрямованими, дані результати цілком відтворюють сучасне суспільство, оскільки з прогресом людства змінилися соціальні та сімейні ролі жінки, які демонструють чоловічі форми поведінки та якості: рішучість, аналітичність, незалежність, схильність до ризику та ін. Але не зважаючи на такий значний відсоток маскулінності у дівчат, фемінність як показник жіночності все ж присутній у більшій частини жіночої вибірки. Це вказує на

їхні жіночі форми поведінки, ідентифікацію себе з жіночою статтю, наявність таких якостей як сердечність, емпатію, ніжність, співчутливість. 47% групи складають юнаки, 37% з яких є маскулінно спрямованими, це достатньо високий показник маскуліності. Тобто, це може свідчити про те, що більшій частині студентів чоловічої статі притаманні такі форми поведінки за С. Бем, як наполегливість, незалежність, віра у себе, здатність до лідерства та ін. Ступінь представлення у шкалі фемінності не є вражаючим, оскільки 10 % юнаків є фемінно спрямованими, такі результати для соціуму є нормальними. Це може бути пов'язане зі зміною ролей у суспільстві. Наприклад сучасні чоловіки надають перевагу вихованню дітей, та займаються жіночими видами діяльності.

Отже, за результатами дослідження за всіма методиками, можна зробити висновок, що для маскулічних особистостей притаманні майже всі цінності, що характеризують їх гендер, вони є незалежними, самодостатніми, орієнтованими на справи, індивідуалістичні, етичні, прагнуть до професійної самореалізації. Фемінні особи є зовсім протилежними до маскулічних у орієнтації на цінності, вони здатні до самовіддачі, альтруїстичні, орієнтовані на спілкування, на особисте життя, особливо сімейне.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим вивченням психологічних особливостей формування гендерної ідентичності, виявлення зв'язку між гендерною приналежністю та ціннісними орієнтаціями.

Література

1. Журавльова Л. П. Психологія емпатії : монографія. / Л. П. Журавльова Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 328 с.
2. Психологу для роботи. Діагностичні методики: [збірник] / [уклад.: Лемак М. В., Петрище В. Ю.]. - Вид. 2-ге, випр. - Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2012. - 615 с.
3. Ткалич М.Г. Гендерна психологія: навчальний посібник. / М.Г. Ткалич. – К. : «Академвидав», 2011.- 248с.

УДК [373.3.015.3:005.32-057.874]:37.018.43

БАРЧІЙ М.С., ПОПОВИЧ А.М.
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Вчителі початкової школи використовують сучасні інтерактивні онлайн ресурси: Google Class – безкоштовний веб-сервіс, розроблений Google для шкіл, який покликаний спростити створення, поширення і оцінку завдань